

Sjöarna Stora och Lilla Nåsen i Nås socken

Att berätta en insjöns historia faller sig inte lätt, det kan endast bli ett litet axplock ur dess uråldriga historia. Trots detta har vi velat nedteckna det som idag går att få fram ur gamla bevarade skrifter och till stor del muntliga berättelser. De människor som haft sina marker runt sjön och även haft sin utkomst av de tillgångar och förmåner som sjön gav har också sin naturliga plats i vår skrift.

Händelser ihågkomna och berättade har varit mycket nöjsamt att få ta del av, både tragiska men även roliga. Vi vill gärna dela med oss av denna skatt till våra eventuella läsare.

Lantmäteriet har välvilligt hjälpt till att ta fram kartor, både aktuella och de allra äldsta. De har även försett oss med de offentliga handlingar vi behövt. Vissa av kartorna har satt myror i huvudet på oss och gett oss överraskningar.

Vidare har vi haft kontakt med Landsarkivet i Uppsala, Riksarkivet, Statens Vattenfalls-verk, Väg och Vattenbyggnadsstyrelsens arkiv, Stora Enso AB Central Arkiv i Falun. Alla har välvilligt hjälpt oss med de upplysningar vi bett om.

Vi vill också påminna om alla enskilda personer som bistått oss med uppgifter. Ur Jont Gottfrid Anderssons och Rälgs Pers skrifter har vi fått en del uppgifter.

Som det ofta har talats om en djupränna längs östra sidan sjön har Göran Sandström under sommaren 2006 ekolodat djupen men inte kunnat se större djup än 4,3 meter men att dybotten därtill mäter mellan 1/2 till 1 meter. I övrigt ligger djupen på 2 till 3 m. Stora områden ligger inom 1/2 till 1 meter. Förmodligen har sjön varit mycket mindre till ytan i gångna tider.

Stora Nåsens längd från badplatsen till Mellansjöån 2657 meter
Största bredd mellan Kallbergsviken och Ekmyra 772 meter
Mellansjöåns längd 517 meter

Lilla Nåsen som till lite mera än hälften ligger på Järna sockens område
Från sockengränsen i öster till gränsen i väster 646 meter
Sjöns längd mellan Mellansjöån till Flinobäcken 1037 meter
Bredaste partiet från viken Långbromyran till Snöborgsmyran 462 meter

Som våra ev. läsare upptäcker när ni kommer till kapitlet om bebyggelsen runt sjöarna har vi lämnat två tomma rader under varje ägare år 2006 att själv skriva sådant som kan vara bra att komma ihåg. Vi som satt ihop skriften blir ständigt påmind om hur lätt det är att glömma bort saker som vore av intresse att minnas. Vi vill också påminna om att det kan ha uppstått nåt fel nånstans som vi inte uppmärksammat eller varit medvetna om.

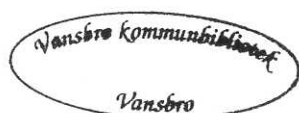
Författare till denna skrift

Rune Larsson, Gösta Halvarsson, Emmy Sandström med äkta hälfter
Fotografier Bojan Larsson

DALASAMLINGEN

SMÅTRYCK : 116

Januari 2007

ur Dalalagen omkring år 1300 Byggningabalken xxv

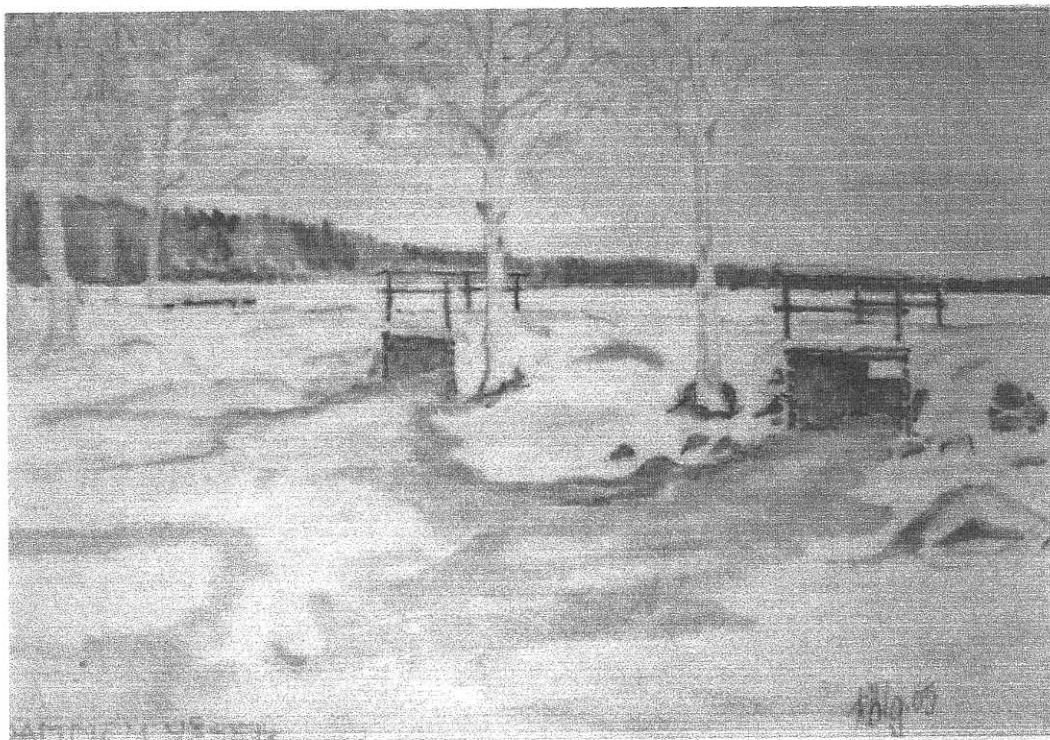
Ingen har rätt att dämna upp vatten så att den har skada därav som bor framför.
Ingen har heller rätt att dämna upp vatten så att det skadar ängar och åkrar.

Sjödammen och sågdammen.

Vid förfrågning hos Vattendomstolen, Riksarkivet, Lantmäteriet, Domböcker och privata gamla skrifter, har vi inte funnit någon beskrivning eller kartor angående Nåsens dammbyggnationer tidigare än 1663 - 1664 års inventering av kvarnar i Nås socken. Varken SKS studiegrupp 1990 som Åke Nåsander med flera deltog i, ej heller i Jont Gottfrids beskrivningar har man inte kunnat komma längre bakåt i tiden.

Sjödammen har säkerligen byggts om flera gånger under 1700 - 1800 - 1900 - talet senaste reparationen utfördes 1969 - 1970. Då fick man lov att tappa ur rätt mycket vatten ur sjön, det kan ha rört sej om 1/2 till 1 meter. Den sommaren kunde man gå torrskodd över vissa grunda vikar.

Craelius talar om Malmsta kvarnar i sin skrift om Nås 1837. Det fanns flera stycken vid strömmen mellan Stora Nåsen och älven.
Den sista brann och byggdes inte upp igen, året var 1925.

Sjödammen Tecknad år 2005 av Rålg Per

1663-64 års inventering av kvarnar i Nås

Nåsenqvarnarne (Nåsen, Heden) 4 stycken brukas mest av kyrkoherden och 14 andra personer med sina grannar (ca 10 stycken)

I den beskrivningen står följande:

Nåsqvarnarne (Nåsen Heden) 4 stycken brukas mest av kyrkoherden Nicolaus Flodaeus och 14 andra personer med sina grannar.

Heden: Halvard Knutsson

Tyna: Hustru Barbro

Utby: Esbjörn Larsson, Halvard Larsson, Joen Olufson,

Storbyn: Oluf Pärson, Pär Erson, Pär Joenson med 7 sina grannar,
Lars Matzon, Hustru Cristin

Borg: Christopher Halwardson, Samuel Jöranson

Haga: Matz Matzon med sina grannar

Ur Domböckerna

1729 reparerades Qvarndammen och byggdes högre än den förra, vilket ledde till att slogarna vid Mellansjöån och Nolmyran icke kunde användas. Denna sak tingsfördes år 1731 så lydande

1731 Dammen vid Nåsen reparerades för 2 år sedan och blivit för hög, slogan kan inte användas.

Hedströmmen från Nåsen till Västerdalälven.

Domboken 1731

§ 28

Samtliga Erich Johanssons arvingar i Gärde tillika Hans och Erich Erson i Borg beklagar sig över intressenterna i sqvaltkvarnen Nåsen att de för tvenne år sedan vid dammens reparerande, den så högt uppbyggt att kärandena icke fått utnyttja sin slog vid Mellansjöarna och Nolmyran, förmedelst vattnets uppstigande, sägande de det för detta ej oftare malt än vår och höst och nu skola de sätta lås för luckan och hålla vattnet inne hela året igenom.

Svarande erkänner att de förbättrat dammen, men att skadan orsakats av regnvädret som förliden sommar fallit.

De åläggas emellertid att 8 dagar efter Ersmässan öppna dammluckan eller stighbordet tills dess bärgningen överstånden är, bör däremot slogägarna sina hässjor så högt uppsätta, att de för höstvattnets uppstigande kunna vara friade och därav ingen skada har att förvänta

Sergant Gabriel Tilling i Malmstad, Olof Mattsson, Jan Persson därstädes, Olof Jönsson på Heden, Erik Ersson, unga Täpp Olof Olson på Qvarnnäset, Täpp Olof Olsson, Erik Jos i Tyna, Fäcktär Jon Ersson Skansbacken vilja i Granhagen och Hedbacken få anlägga en liten husbehovs sqvaltkvarn nedanför de där förut stående 3:ne qvarnar mitt emot övre qvarnhuset, där det nya nu tilltärnade 8 i kvadrat vattendräktig stenränning som av överloppsvatten gå kunde bredvid de gamla qvarnarna, 23 alnar från det gamla dammbröset,

1734

§ 41. Emot Christoffer Christofferson på Heden gjorde dess broder son Halfwar Halfwarson ibm. ett sådant påstående, att som det kvarndygn, som han vid arvsdelningen efter farfardern på sin lott fångit, varit pantsatt, och nu sedemera blivit igenlöst, skall farbrodern böra lämna honom insteg uti det halva dygn uti kvarnen vid Nåsen, som lyder under hemmanet, men Christoffer bestrider sådant, av orsak bytet över 20 år stått oklandrat, och kärandes fader, i det stället fått ett helt dygn uti kvarnen brede vid, och därovanpå 2 Caroliner, på det han måtte bliva säker om sin lott, och brodern stå sitt eget äventyr, antingen delen löstes eller han finge den behålla. Christoffer får behålla sin del. Domen appellerad.

#####

År 1842

säljer Helis Olof Halvardsson hela sin fastighet Kvarnnäset N:o 5 till Josefs Lars Olson Kvarnnäset och Erik Erson i Malmsta med bl.a. kvarn och sågandelar ” som det nu sig befinns ”

Carl Johan Lind sålde sin egendom 1899 till Bergslaget med vattenrätt

1930 då nya landsvägen från Skansbacken till Grånäs i Järna byggdes, byggdes nuvarande landsvägsbron över Hedströmmen som också inverkade på vattenflödet

St. H. Halfvarsson,

Fabrikör, Hedens, Näs.

Tillverkar och försäljer till billigaste pris
i parti och minnt alla slags möbler.

BYGGNADSSNICKRING,

VERANDOR, M. M.

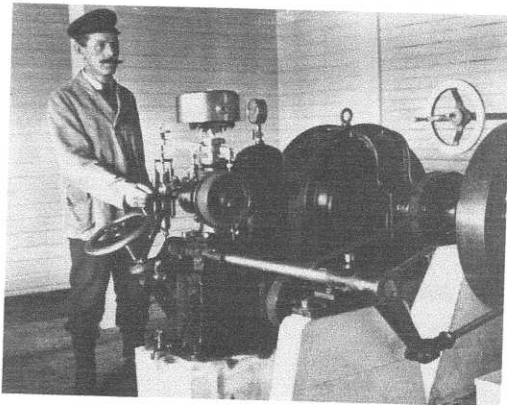
ALLT VÄLGJÖRDT ARBETE
TILL BILLIGT PRIS

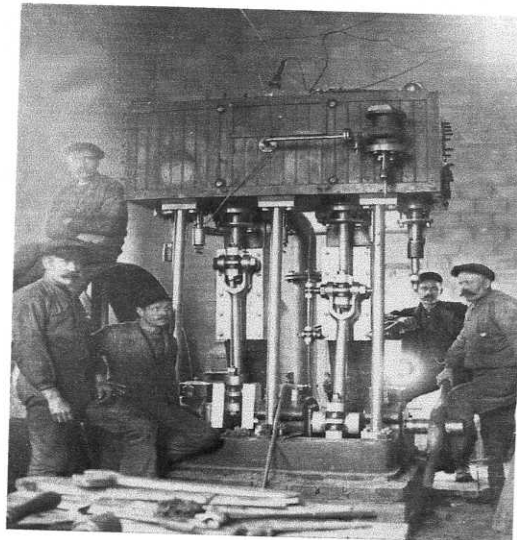
Hedens såg, frv. Storstens Halvar, Esbjörs Per, Pellas Erke, okänd, pojken i förgrunden Täpp Lars, Esbjörs Lars, Nugsos Per, Täpp Anders, okänd.

Storstens Halvard ägare av sågen, snickeriet och målarverkstaden som brann 1903 hade drivits med vattenhjul. Storstens Halvard byggde upp allt på nytt men nu byttes vattenhjulet ut mot en turbin och en kanal grävdes från sågverksdammen för detta ändamål. I snickeriet hade tillverkats fönster, dörrar, likkistor m.m. 1914 gick Storstens Halvard i konkurs

"Örås Johan" Johan Persson från Grangärde köpte sågen av Storstens Halvard och moderniserade den men bedrev ingen snickerirörelse utan hyrde ut snickeriet till en firma som tillverkade elmotorer. Han lät också bygga en kraftstation, en transformator byggdes som stod färdig 1916. 1917 kunde kraftverket på Heden förses Nåsbygden med el-ljus.

Maskinist Bjelke.

Vattenkraften var inte tillräcklig för kraftstationen varför den utökades med en ångmaskin och en skorsten 32 meter hög som byggdes 1918. Brädgården brann ner 1921 men sågen klarade sig och den såldes sedan till grosshandlare Holmberg som drev sågen ett par år innan han överlät den till O.K. Olsén från Sågen och Tipers Lars Larsson i Heden.

Olof Backman . Gardist Isak.

Hedsågen hade en kolgård med milor vars rök låg över hela bygden

Snickeriet lades ned tillika med käpp och pinnfabriken som var inhyt i en ladugård i närheten. En ny byggnad uppfördes där man tillverkade byggplattor av träull och cement. Bröderna Olsén drev ett tjärbränneri, där tjära ,tjärolja och terpen- tin utvanns. Man gjorde också gengasved. Efter tjärfabriken inrättades en bilverk- stad

Sågdammen fick senare benämningen Göla, då det ibland endast fanns en liten pöl vatten kvar beroende på hur vattentillgången i Nåsen var och i vilket skick sjö- dammen befann sig

År 1916 vid den stora vårfloden sträckte sig sågdammen ända till Nåsen
Allmän flottled inrättades 1872 och pågick till 1941 Flottleden med timmerrännan låg längs norra sidan av Hedströmmen , den togs senare bort

Vintersta

Timmer som avverkats i skogen under vintern kördes ner vid vintersta och lades i vältor på isen. Sedan sjön blivit isfri kopplade man ihop stockarna i så kallade "flot" som roddes ner till dammen för vidare befodran utför Hedströmmen och ut i Göla där de sorterades. En del gick till Hesågen en del fortsatte vidare till Västerdalälven för vidare färd. Bröderna Esbjörs Lars och Olov rodde många flot över sjön. En sådan färd kunde ta en hel dag, ibland kunde västanvinden hjälpa till. När "östavärä" låg på fick man inställa rodden, att ro detta tunga flot blev då en omöjlighet.

En lada fanns vid Vintersta där man magasinerade sommarens myrhö. På vintern kunde man hämta hem höet med häst och höskrinda på Nåsens is.

Ett talesätt angående sjöisens hållbarhet var

"När Jöns Isak hämtade hem första "mósólassä" då kunde man lita på hållbarheten."Fastän somliga tyckte att det bara var "isgróssl"

Ett annat sätt att få hem hö från ladan vid Vintersta, praktiserades av Bajer Britta en hejare på skridskoåkning. Dragande sin käppskrindan i ett rep, svepte hon iväg över sjön på sina "brallor" med långa skär, den långa nåskjortel svepande taktfast.

En vinterväg som brukades flitigt var den så kallade Nesvägen. Enligt gamla kartor (se bokens baksida) utgick den från kyrkan i Nås över älven upp på landbacken i Heden vid "stälpa" och fortsatte till nuvarande badplatsen sedan över sjön till Vintersta och Hästängflotten mot Krogen vid Härjån

Badplatsen Littra Heden 27:1 Vansbro Kommun

Littra Heden 13:3, 13:8, omarrondering år 1965, tidigare avstyckningar år 1945
Servitut, väg littra 13:10, tidigare beteckningar, W-Nås Heden 13:8 och Vansbro
Heden 13:3 areal 1500 kvadratmeter land.

Vägservitut gäller littra Heden 13:10 från landsvägen till badstranden. Badstranden
sträcker sig från sjödammen till Gunnar Halvarssons mark littra Heden 6:4
Vanbro Kommun förvärvade marken vid omarronderingen 1965 då ingick Gölslottet.
Bysamfälligheten övertog skötseln 1973 då det beslöts att bättra på badstranden.
Under vintern kördes sand ut på isen som förbättrade dybotten, till en kostnad av
5.753 kr som betalades av samfällighetskassan

1974 påfördes matjord och ojämnheter rättades till och gräs såddes. En badhytt
sattes upp, även här tillsköt samfällighetskassan 5.000 kr.
Parkeringsplatsen ombads vägförvaltningen utjämna.

1986 byggdes en monteringsbar dansbana och midsommardans anordnades, så
även åren 1987, 1988, 1989. 1990 fick dansen flyttas till Sjö Larses loge då regn och
åska gjorde det omöjligt att vara utomhus.

1992 byggdes en ny permanent dansbana med tak och tillhörande utrustning som
invigdes 15 aug. Från 1993 midsommardans med knytkalas enl. traditionen.

Även privata tillställningar har förekommit.

År 2005 och 2006 hölls " En natt vid Nåsen " med många trevliga inslag. Nicklas Nås-
ander och Tobakspinnarstämman stod för arrangemanget

År 2006 sattes en lekstuga upp för de frivilliga bidrag festdeltagarna bidragit med
Kommunen har bidragit med 2000 - 3000 kr. EU bidrag till målarfärg

Många frivilliga har hjälpt till med iordningställandet av badplatsen

Sjö Bertil, Täppases Åke, Rälg Pär, Stig Forsell, Lars Uno, Utby Kjell, Kent, Jan,
Hans, Conny, Roland och många fler.

Littra Heden S:2 Allmänning mellan littra 6:4 och littra Tyna 5:12

Marken norr om sjödammen mot Hannises ägare Sjö Lars Larssons sterbhus

#####

Ringvägen på västra sidan av sjön byggdes 1954 av Bergslaget och skogsägarna
gemensamt, den har en sträcka av 2 mil, från landsvägen i Heden till Axbackarna
efter Lindesnäsvägen

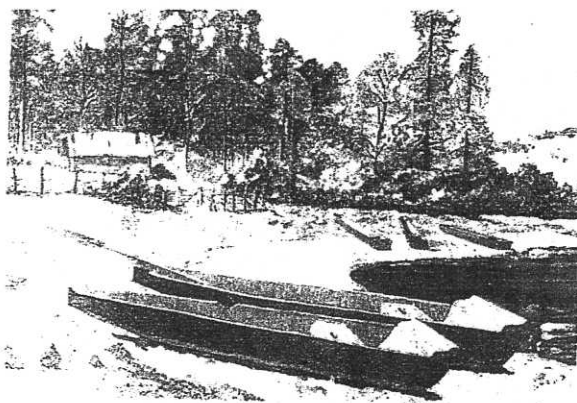
Holvägen på östra sidan sjön byggdes 1978 av skogsägarna och har en vändplan
före sista viken före Mellansjöans östra strand.

Ur Ny Illustrerad Tidning 22 jan 1881
" En fäbodvandring " skrivet av Arborelius.

Hed Lars Larsson då 12 år gammal gosse följde med som vägvisare.

Ovan båtstan (nuvarande kommunens badplats vid Gölsottet) var en gård med gröna potatisland i inhägnader och i vattenbrynet fastbundna vid rötter och stubbar, låg en stor mängd ekor. Bland dem syntes också flera stycken av den uräldsta formen gjorda av urholkade trädstammar. De kallas stockekor, äro 2 till 2 / 2 fot (1 fot = 0,2969 meter) breda och ungefär 12 fot långa. Man sitter på ett litet lådformigt säte nära aktern och rör med en kort och bred paddelåra.

Når vi rodde över Nåsen fästes min uppmärksamhet av ett stycke land som tycktes flyta på vattnet. Det var också en bit s.k. gungfly. Det var av ungefär 1/2 tunnlands storlek. (1 tunnland = 4936,4 kvadratmeter) hade förut legat nere vid noret till kvarnån, men såsom där liggande olägligt till för vattenloppet, hade den blivit löshackad med buskar, småträd och allt, medelst stakar fördd till en annan strand där den sedan hakat sig fast.

Under en fäbodvandring har målaren Olof Arborelius påträffat stockekor på stranden av sjön Nåsen.

Målaren Olof Arborelius påträffade stockekor vid Båtholsplatsen

En flytuva flöt upp i Bergkvistviken en sommar då vattnet i sjön höll en temperatur av plus 25 grader. Tuvan var ca 2 meter i diameter och stenhård. man försökte att fästa en lina runt om och dra tuvan längre ut på sjön med hjälp av motorbåt men den gick inte att rubba. När vattentemperaturen sjönk försvann tuvan igen helt och hållet. Trots att pojkarna försökte med störor att känna hur djupt den sjunkit fanns inte den minsta ojämnheter på sjöbotten. Något år senare vid samma vattentemperatur steg flytuvan upp till ytan och försvann när vattentemperaturen sjönk.

Sommaren 2006 hände samma sak i viken norr om Lisbetes udde vid samma vatten-temperatur och försvann igen när vattnet blev kallare

L. Ernst Olsson, Sjö Lars Larsson, Axel Halvarsson, M. Olov Mattsson från Nås Alfred Eriksson Lövnäs och Karl Andersson Nornäs förena sig att en för alla och alla för en utföra försöksarbete på en inmutning i Malmsta tagen av L. Ernst Mattsson och insatserna blir följande;

1. L Ernst Mattsson och Sjö Lars Larsson som gjort förundersökning satsar inmutningen mot att 500 kr. lägges av vardera Alfred Eriksson Lövnäs, Karl Andersson Nornäs, Olov Mattsson Malmsta och Axel Halvarsson Malmsta.
2. Har försöksarbetet avancerat så långt att ingen vinst anses komma av företaget och inte 2000 kr. gått åt står det de personer som erlagt kontanta medel fritt att draga sig tillbaka sedan spåren av försöksarbetet i görligaste mån undanröjts.
3. Har försöksarbetet visat att vinst blir och inte 2000 kr. gått åt, det som återstår av startkapitalet skall gå in i vinsten och delas lika mellan alla som äro med i föreningen.
4. Visar försöksarbetet när 2000 kr. gått åt, att det skulle behövas 800 kr. till så läggs 200 kr. av vardera de fyra som lagt 500 kr förut, dock frivilligt så till vida att det skulle anses nödvändigt, och alla parter överens. Allt detta sista gäller på första stället, skulle arbete börja på nytt ställe och 2000 kr gått åt, satsas lika av alla i föreningen. Mutsedeln som är tagen i L. Ernst Olssons namn, ingår i föreningen fritt och alla i föreningen anses lika med inmutaren. Detta gäller också för kommande mutsedel också. Har försöksarbetet givit ett gott resultat skall föreningen inregistrerats som bolag och då upprätta de stadgar som erfodras. Försäkring på de personer som arbetar i försöksarbetet skall tagas i Ernst Olssons namn, men alla i föreningen skall dela lika i avgiften.. Insatserna skall läggas så att 100 kr. lägges den 15 i var månad med den första inbetalningen 15/1 1937 eljest allt efter som visas erfoderligt, dock skall hela insatsen vara erlagd före 1937 års utgång.

Till kassör valdes Axel Halvarsson, till revisorer valdes Alfred Eriksson och Olov Mattsson.

Av denna överenskommelse har upprättats 6 ex ett åt var medlem i föreningen

Malmsta Nås den 3/1 1937

Namnsteckningar. L. Ernst Olsson Kar Andersson Sjö Lars Larsson
Mor Olov Mattsson Dofs Alfred Eriksson Axel Halvarsson

Utgifter för gruvbolaget : 6/3 1937 resa till Falun för Sjö Lars och Stark Axel

11:80

1/7 1937 skjuts och dagsarvode åt Lindvall

13:50

7/5 1937 2 1/2 dags grävningensarbete

12:50

Esbjörns Lars Persson

1/7 1937 2 1/2 dags grävningensarbete Vilhelm Olsson

10:kr

#####

En slagghvarp finns på littra Tyna 5:12

Ur Rälgs Pers bok om Malmsta, Kvarnnäset

1937 bildades ett aktiebolag för brytning av guld. Delägare bl.a. Lisskvarn Ernst, Gukku Käli, Sjö Lars d.ä. Stark Axel. Som "guldgrävare" anställdes Esbjörs Lasse och hans bror Olov, båda var brunnsgrävare. En tysk i.ö. (Hesse) som var inkopplad tog prover och utfärdade s.k. flotationsintyg. Grävningen upphörde dock snart. Om det skedde av "pengabrist" eller allmän olönsamhet är inte känt.

Flotationsmetoden, namnet kommer av det engelska ordet float - flyta, det som bryts, den s.k. gångarten krossas och slammas med olja och vatten. Oljan har den egen-skapen att den fastnar på mineralkorn men ej på gångarten. När därför oljan flyter upp till ytan tar den mineralkornen med sej.

Nåstäppor under littra Q q uppmätta 1804 Q q = Qvarnnäset

Mellansjöån

Täppa ovanför gångstigen öster om ån. Finns en markerig för byggnad mellan B och C 1806 års karta, ägare B Nils Skagerberg, C Josefs Lars Olsson
" Ljungens Erik Erson mot Järna rågång,

Liss Nåsen västra sidan med Mellansjöflotten

1806 års karta mot Järna rågång, ägare littra B Nils Skagerberg
" udden med slihälla där Svart Nils Stuga står ägare Littra D Sjö Erik Erson

Mellansjöflotten ser ut att vara Kvarnnäsets myrslog gemensamt.

Rotkatträ , Vinterstahälla, Ruhólet littra A Josefs Lars Olsson

Hannises Lasse vid Mellansjöån

En tragisk drunkningsolycka inträffade 25 maj 1914 i Nåsen vid "tre tallar" Knut Bergkvist hade upptäckt något vitt som låg och flöt i sjön Det visade sig vara Skantz Olovs vita hår. Han hade vält med sin stockeka när han skulle vittja sina nät och drunknat. Olov Olson Skantz 1839-1914 g.m. Tant Britta Larsdöter 1836-1908 Malmsta.

Två nioåriga pojkar drunknade i sjön den 19 november 1865. Erik son till Sjö Pers Erik Olov son till Guku Olov

En byggnad finns markerad på nr 6 - Fältings Käringdalen sträcker sig från Sperles udde till Rudhålet, Strandlinjen mot sjön var beväxt med starrgräs, som slogs och togs tillvara. Starrgräset var mycket viktig föda åt kreaturen under vintern. Sjön Nåsen såg nog lite annorlunda ut innan den nya dammen byggdes. Säkert lägre vattenstånd än i dag.

Man kan se på gamla kartor att norr om Rudhålet gick en udde ut i sjön som innefattade den lilla ön som finns idag. En liten ö söder om den udden finns även inrutad på gamla kartor, idag finns där ett grund och ibland vid lågvatten syns ett stengrund över vattenytan.

Kampryggen en benämning på en sten vid dammen vid gamla badplatsen som var en utmaning till de badande att dit måste man kunna simma för att räknas till de simkunniga. Stenen kunde sticka upp över ytan vid lågvatten i annat fall syntes den inte.

Rälg Olov, Kirsti och sonen Anders vid dammen

Sedan delning på föreskrivna sätt blivit på kartan uträknad så blev den uti oktober och november månader nedskrivna år, å marker utstakad samt delningslinjorna med stenar och pålar utmärkta, och varje delägare underrättad om vad honom kommer att tillhöra.

Sålunda vara delat och förrättat betygar Nås den 2 december 1806

A. Sahlin.

De littror och ägare som berör Stora Nåsen, Mellansjöflotten och Mellansjöån.

Hedens by under littra P P

Littra R nr 2 Hol Halvard Larsson
nr 211 Mellansjöflotta

Littra S nr 3 Erik Larsson
nr 211 Mellansjöflotta

Littra U b sub. nr 5 Christopher Christopherson
nr 211 Mellansjöflotta

Littra V nr 6 Esbjörn Anderssons änka
nr 172 Kallbergsviken
nr 207 Rotkatträ
nr 210 ”
nr 211 Mellansjöflotta

Littra W nr 7 Nugos Halvard Halvardsson
nr 207 Rotkatträ
nr 208 ”
nr 211 Mellansjöflotta

Littra Z b nr Sub. Nr 10 Jont Anders Halvardsson
nr 553 Båtholsbacken - byggningsplats

Littra E nr 5 Hedliss Olof Halvardsson
nr 205 Rotkatträ
nr 206 ” myrslog dito
nr 223 Qvarnnäsröjningen vid Nåsen
nr 213 Myrslog vid Lilla Nåsen

Malmstad by under littra R R

Littra F: anr 1 Soldaten Olof Söderman

Littra H nr 3 Olof Ersson
nr 219 Mellansjöflotta

Nåsen, bebyggda littror och ägare år 2006

Heden 1:14 Gun Edne, Siv Nordlund Stockholm (Svenssons)
" 1:15 Hellman Maria Stockholm
" 1:19 Weinstock Ann Cristin, Ulf (Pellas Marianne)
" 1:20 Halvarsson Anita (Rodin)
" 1:22 obebyggd
" 1:23 Mildred Svensson
" 3:3 Utby Kjell Larsson
" 6:4 Gunnar och Anita Halvarsson
" 8:22 Sune Sandström
" 8:23 Gösta Halvarsson 1, 3.
" 8:25 Inger Enström (Grönbergs)
" 13:3 Vansbro Kommun
" 20:3 Gunnel Lindholm (Leifheden)
" 29:1 Anette Bergqvist

Tyna 1:6 Lena Kwick
" 5:12 Stig Forsell
" 23:2 Lars Fälting
" 23:3 Inger Budde (Svess)
" 23:4 Kennet och Sonja Larsson (Vägstugan)
" 23:5 Jan-Olof och Anna-Lena Sperle
" 23:6 Majlis Hamberg

Malmsta 12:2 Rune Larsson
" 12:3 Bo Ramsten
" 12:4 Nils Lönnberg
" 12:5 Maria och Peter Eggers
" 12:6 Börje och Inger Carlsson

Kvarnäset 4:11 Gösta Halvarsson, Christina Nilsson
" 5:13 Conny Lööv (Lisbets udde)
" 5:20 Hundås Bror-Åke Karlsson
" 9:1 Qvarner, Skoglund (Hannises)
" 10:3 Sjö Lars Larssons sterbhus
" 10:12 Svart Ingela Andersson (Lissnåsen)

Fastigheter, fritidshus och åretruntboende runt Stora och Lilla Nåsen

år 2006 och bakåt i tiden

Littra Heden 13:3 Vansbro Kommun

Badplatsen

Förvärvsår 1965 vid omarronderingen

1973 övertog bysamfälligheten skötseln, dybotten

förbättrades med sand, en gräsmatta anlades och badhytt sattes ut

1901 års karta, markägare

1806 " " " Heden Littra Qb. nr pigan Anna Jonsdotter

Littra Heden 27:1 Vansbro Kommun

Båtholnsbacken Byns allmänning

Förvärvsår 1965 vid omarronderingen

1901 års karta, markägare

1806 " " " Heden littra Qb. Jont Anders Halvarsson

Littra Tyna 5:12 Ringvägen 8 Stig Forsell Vansbro

Byggår: 1972

Förvärvsår: 1997

1901 års karta, markägare Jöns Olof Halvardsson m.fl.

1806 " " " Jöns Erik Larsson

Littra Heden 3:3 Ringvägen 10 Utby Kjell Larsson

Byggår: 1968 - 69

Förvärvsår: 1981 arv

1901 års karta markägare, littra S 1 Jöns Lars Erson m.fl.

1806 " " " " " " Erik Larsson

Littra Tyna 1:6 Ringvägen 12 Lena Qvick
Byggår: 1968
Förvärvsår 1981 arv
Bofast sedan 2005
1901 års karta markägare Fältivar Lars Larsson
1806 " " " littra Heden S: 3 Jöns Erik Larsson

Littra Heden 20:3 Ringvägen 14 Gunnel Lindholm " Leifheden "
Byggår: 1984
Förvärvsår: 2002 köp
1901 års karta, markägare, Q nr 2 Anderses Erik Andersson
1806 " " " " " " " "

Littra Heden 1:23 Ringvägen 16 Mildred Svensson
Byggår: tomtköp vid omarronderingen 1965
Förvärvsår: 2002
1901 års karta, markägare, Q nr 1 Hed Olof Olsson
1806 " " " Qa nr 1 Vicecorpralen Jöns Berg

Littra Heden 1:20
Skogsskifte
1901 års karta, markägare Q nr 1 Hed Olof Olsson
1806 " " " Q.a. nr 1 Vicecorpral Jöns Berg
2006 " " Berta Dahlströms sterbhus

Littra Heden 1:14 Ringvägen 18 Gun Edne, Siv Nordlund. " Svenssons "
Byggår: 1954
Förvärvsår: 1986 arv
1901 års karta markägare Bergens Erik Perssons sterbhus
1806 " " " Q.a nr 1 Vicecorpral Jöns Berg
Tomtmarken köpt av Charles Sandgren, lilla huset byggt 1960,
stora huset byggt 1964 – 1965

Littra Heden 1:20 Ringvägen 20 Anita Halvarsson " Rodins "
Byggår: 1961
Förvärvsår: 1972
1901 års karta, markägare Bergens Erik Perssons sterbhus
1806 " " " Q.a nr 1 Vicecorpral Jöns Berg
Åke och Ester Rodin, Bernt och Anita
Barack från Bunäsar, Axbackar, Vinberget.
Åskan slog ner och brände ner huset 1982 -1984,
Ett nytt hus uppfördes på det förras plats.

Littra Heden 1:15 Ringvägen 22 Maria Hellman " Kallbergsudden "
Byggår: 1954
Förvärvsår: 1994
1901 års karta, markägare Bergens Erik Perssons sterbhus
1806 " " " Q.a. nr 2 ?
Nuvarande ägare bofast sedan 1996
Förre ägaren Åke Thingberg Stockholm. Köpte tomtmarken av Pellas Axel 1951 –
1952. Första huset, gammal lada från Lima socken som byggdes till från grunden
1970. Härbret från 1600-talet kom från Lindans by. Hitforslat av Axel och Gösta
Halvarsson. Härbret finns på bild i Nåsbooken, Forslunds"Från källorna till havet "

Littra Heden 1:19 Ringvägen 24 Ann-Christin, Ulf Weinstock
Byggår: 1965
Förvärvsår: 1994 köp
1901 års karta markägare littra V 2 Hed Anna Larsson och Täpp Lars Halvarsson
1806 " " "

Littra Heden 6:4 Ringvägen 26 Gunnar , Anita Halvarsson
Byggår: ej bebyggd.
Förvärvsår: 1991
1901 års karta markägare
1806 " " " V.nr 2 Esbjör Anderssons änka

Littra Heden 8:25 Ringvägen 28 Inger Enström " Lögudden "

Byggår: 1956 - 1957
Förvärvsår: 2005 gåva
1901 års karta markägare, littra R 4 Täpp Anders Ersson
1806 " " " " R.2 Hol Halvard Larsson
Förre ägare Märta och Gunnar Grönbergs,
Huset byggdes gemensamt med Börje Liss
Stugan hyrdes ut under 7 år till Gunvor och Gustav Sohlström.

Littra Heden 8:22 Ringvägen 30 Sune Sandström
Byggår: 1962
Förvärvsår: 1962
Bofast sedan 1986
Köpt av Jöns Axel Halvarsson
1901 års karta markägare Erik Carlsson m.fl. (Kalles Erik)
1806 " " " " littra X. nr 8 Kestopers Anders Andersson

Littra Heden 29:1 Ringvägen 32 Anette Bergkvist
Byggår: 1963 - 1964
Förvärv: 2001 gåva
Förre ägare Ivar och Ann-Britt Bergkvist
1901 års karta littra V 1 Hag Mats Jansson (V 1 kommer från Nugos)
1806 " " " " W: nr 7 Nugos Halvard Halvardsson

Littra Tyna 23:5 Ringvägen 34 Anna-Lena, Jan-Olof Sperle "Fogdtäppa södra delen"
Byggår: 1958
Förvärvsår: 1994 köp
1901 års karta, markägare
1806 " " " " Fogd Lars Olsson
En lada från " Utbymyror" i Hjulbäck köpte Rune och Bojan Larsson av Dopp Ernst och satte upp. Tomten hyrdes av Kalles Brita
1959 köpte Täpp Jons Erik och Gullan från Björbo stugan
Vid omarronderingen 1965 blev Nils Hamberg ägare. 1980 grävdes en liten " båtvik "
Under några år fanns vid viken bävrar som byggde en ganska stor bäverhydda under vintrarna höll de uppe ett litet andninghål i isen. Tyvärr förstördes boet av någon som inte gillade bävrarna kanske sköts också djuren, de försvann spårlöst

Littra Tyna 23:4 Ringvägen 36 Sonja , Kennet Larsson "Vägstugan" " Käringdalen "
Byggår: 1956
Förvärvsår: 1998 köp
1901 års karta markägare
1806 " " " " Fogd Lars Olson
Larssons köpte fastigheten av AB Vägstugan Borlänge
AB Vägstugan bildades 1991 Ett nytt hus sattes upp och den gamla flyttad åt sidan
mot norr, stugan kom från Tiveden. Brunn borrades, avlopp grävdes, en bastu
byggdes och en gårdsgård sattes upp.
Vägförvaltningen stod som ägare från 1969 till 1991 (Nås Vägförvaltning ?)
Vägverket forslade hit en barack, från Orsala. (En barack som varit stående där
som fritidshus för personalen.) På täppan här gällde samma villkor,
Vägverkspersonalen fick turas om att använda den. Tomtmarken hyrdes av Kalles
Per. 1965 vid omarronderingen köpte Vägverket tomtmarken av Kalles Britta.

Littra Tyna 23:3 Ringvägen 38 Inger Budde " Svess "
Byggår: efter omarronderingen 1965
Förvärvsår: 1988 köp
1901 års karta markägare
1806 " " " " Fogd Lars Olson
Svess Erik och Maja satte upp ett sommarhus söder om Fältings. Huset byggdes av
två baracker, uthuset av ett litet stall.
Svess Erik och Maja var barnlösa . Majas gode vän, rättsaren i Änge Algot
Halvarssons dotter köpte sommarstugan 1998
År 2006 sattes en ny stuga " Jularbostugan" upp

Littra 23:2 Ringvägen 40 Lars Fälting " Fogdtäppa norra " även " Vålbergstäppan "
Förvärvsår: 1998 gåva
Byggår: 1964
1901 års karta markägare Per Carlsson Lind (Kalles Per)
1806 " " " " littra C nr 204 Käringdalen, Täpp Erik Olson
Bengt Fälting köpte en byggnad av Valborg Bäck den sattes upp med hjälp av Valfrid
Bäck 1964, den kom från Sälsriset, hade tillhört Lokfamiljen i Orsala . Hyrde tomt-
marken av Kalles Brita. Köpte tomten vid omarronderingen 1965 av
Lantbruksnämnden, stugan brann ner år 1978 och en ny sattes upp 1979
Littra b.a. nr 2. samma byggnad som på föregående beskrivning.
Vålbergstäppa slog 6, ägare Fogd Lars Olsson

Littra Kvarnnäset 5:20 Ringvägen 42 Hundås Bror- Erik Karlsson

Byggår: 1971

Förvärvsår: 1992 köp

Gustav och Gunvor Sohlström satte upp fritidshuset på tomtmark som de först hyrde, sedan köpte av Ljungens Ellen Möllerud 1983

1901 års karta markägare Ljungens Erik Erson

1806 " " " Helis Olof Halvardsson , Josefs Lars Olsson

Littra Heden 8:23 Gösta Halvarsson " Rudhålet "

Förvärvsår 1993

Rälg Pär (Erik Rälg) satte upp en stuga 1949

Timret till stugan höggs 1893 av Rälg Johan Mattson i Uppsälje och byggdes upp där, Revs och fraktades med häst till Heden sattes upp där som härbre 1936, revs igen och fraktades till Ruhölä och sattes upp 1949 på skogsskifte som ägdes av Ljungens Per.

Efter markägarens död fick Rälg Pär order av arvingarna att ta bort sin stuga som stod på deras mark (dottern Ellen med make Möllerud) vilket också skedde. Idag finns stugan hemma på gården hos Per och Anna.

Områdets ägare blev Möllerud

Inget hus finns på den tomten idag år 2006.

Littra Heden 8:23 Gösta Halvarsson " Vinterstahälla "

Förvärvsår: 1993

1901 års karta, markägare Ljungens Erik Erson

1848 " " " Josefs Lars Olson

På " slihälla " väster om Ruhölä byggde Rälg Olof på 1950 talet upp en stuga som han på 1970- talet delvis rev och flyttade på andra sidan sjön, väster om Sjötäppa Svess Olov vistades sommartid några år på udden

Littra Kvarnnäset 10:2 Ingela Andersson " Lilla Nåsen "

Förvärvsår: 1976 gåva

1901 års karta, markägare Sjö Lars Larsson

1806 " " " Sjö Erik Erson

Byggår : 1952

Stugan som sattes upp 1950-talet den hade stått vid Mellansjöans norra sidan. Svart Nils köpte stugan av Olof Backman och hyrde marken " hälla " av Sjö Lars dä.

Stugan drog man över Lissnåsen på isen, sonen Jan minns detta som liten pojke.

Tomten köptes vid omarronderingen 1965.

Littra Kvarnnäset 9:1 Hans Qvarner, Curt Skoglund " Hannises "

Förvärvsår : 1984

Köpår : 1996

Byggår: 1890-talet

1901 års karta , markägare Hannises Lars Olsson

1848 " " " Sjö Erik Erson

Hannises Lars Olsson från Skansbacken med hustru Anna från Axön satte upp den första lilla stugan åt sin familj 1890. Sonen Lars f. 1893 med familj flyttade hit efter föräldrarnas död. Lars rev gamla huset efter hustruns död 1944 och byggde nytt. Lars sålde huset 1975 till James Middlemore som avvek till England och banken övertog huset, som sedan såldes 1984 till Hans och Nils Qvarner

Littra Kvarnnäset 5:13 Conny Löf " Lisbetes udde "

Förvärvsår 1990

Byggår:1857

1901 års karta markägare

1806 " " " Ljungens Erik Erson

Omkring år 1857 byggde Josefs Per Larsson stugan troligen vid sitt giftermål med Lisbeth Ersdoter på Heden . Per dog 1862 endast 32 år gammal. Lisbeth blev ensam med 2 små barn Anna 5 år, Kerstin 3 år, (två små hade dött i späda ålder) Dotter Carin föddes efter faderns död. Lisbeth änka vid 28 år, hon fick nog slita hårt för att försörja sig och barnen. Lisbeth fick en son Olof år 1870 med Skansens Per Larsson på Sveden (änkeman sedan 10 år) Anna, Karin och Olov emigrerade till USA !880-1889 dotter Kerstin gift med Ingeborgs Olof Larsson i Mellanborg. Lisbeth bodde ensam på udden i 20 år, död 1911 hos dottern i Mellanborg

Littra Kvarnnäset 4:10 Jonny Nyberg " Majkens backe "

Förvärvsår. 2000 Arv

Byggår: 1978 -1979 sedan Holvägen blev byggd.

John Nyberg köpte hus och tomt år 1997 av Majken

1901 års karta markägare Jöns Olof Halvarsson

1806 " " "

Littra Kvarnnäset 4:11 Gösta Halvarsson, Christina Nilsson " Sjötäppa "

Byggår: 1974

Förvärvsår: 1974 köp, 1993 gåva

1901 års karta markägare Backmans Lars

1806 " " " littra nr 1 och e 2 ,ägare Hedliss Olov Halvardsson och
" d. och d. 1 av Skifs Olof Olsson

Byggnad fanns här på 1804 - 1806 års karta

1922 Arrendekontrakt

Till Rälög Olof Johansson utarrenderar jag härmed min andel i åker i den s.k.

Sjötäppan vid Nåsen på en tid av fem år räknat från oktober 1922 för en arrende
avgift av fem kronor per år. Undertecknat Lars Backman.

Jöns Axel Halvarsson köpte täppan 1932 av Lars Backman

Viran Rosén satte upp " kiosken" på täppan år 1950

Littra Malmsta 12:6 Carlsson Börje, Inger,

Byggår: 1970

Förvärvsår: 1991

1901 års karta markägare Lisskvarn Ernst Olsson

1848 " " " Josefs Lars Olson

Husstommen kom från Olovs udde 1975

Littra Malmsta 12:5 Maria och Peter Eggers " Ekmyra "

Byggår: 1977

Förvärvsår: 2005

1901 års karta, markägare Lisskvarn Ernst Olsson

1848 " " " Nils Skagerberg

Elsa Olsson satte upp en timrad stuga, timrad av Trapp i Järna, köpte tomten 1982

av Kvarn Judit Olsson med servitut på väg och båtplats vid sjön. Härbret kom från

Ribackor Torsten Olsson köpte 1995, sålde 2003 till Tomas Pettersson i Borlänge

som sålde år 2005 till Tommy och Erika. Maria och Peter E.ggers köpte av Tommy

och Erika. Sommaren 2006 installerade Maria och Peter elström

Littra Malmsta 12:3 Bo Ramsten

Byggår: 1978 , Hus fanns tidigare.

Förvärvsår: 1979

1901 års karta markägare Lisskvarn Ernst Olsson

1848 " " " Nils Skagerberg

Littra Malmsta 12:4 Nils Lönnberg
Byggår: 1970 - talet Tomas Vedholm
Förvärvsår: 1980
1901 års karta markägare Lisskvarn Ernst Olsson
1848 " " " Nils Skagerberg

Littra Tyna 23:6 Majlis Hamberg
Byggår: 1970
Förvärvsår: 1970 köp
1901 års karta markägare Lisskvarn Ernst Olsson
1848 " " " Nils Skagerberg
En lada byggd 1909 i Borgheden flyttades och sattes upp på egen mark

Littra Malmstad 12:2 Rune Larsson
Byggår: 1974
Förvärvsår: 1985
Stugan kom från Ilar Arvids i Uppsälje, Kent Hurtig och Gun Hellkvist köpte huset av Stig Kvik i Uppsälje rev den och satte upp den på skogstomt vid sjön hyrd av Kvarn Ernst Olsson Hans Qvarner köpte tomtmarken och huset 1975
1901 års karta markägare Lisskvarn Ernst Olsson
1848 " " " Nils Skagerberg

Ormnäsuddarna även kallade Gubbrö
Ägare Sjö Lars Larssons sterbhus
Enligt 1850 års karta undantaget från Nils Skagerbergs skogsskifte
som Kvarnnäsets myrslog nr 222
1901 års karta markägare Sjö Lars Larsson
En kolarkoja sattes upp på södra udden av Sjö Bertil Larsson på 1990-talet när han satte igång med kolning och tjärbränning sommartid.

Littra Malmsta 4:13 Uttagen tomtmark
Ägare; Stark Sten Olsson m.fl.

Heden 8:23 Skogsskifte
Ägare Gösta Halvarsson

I norra ändan av skogsbilvägen som byggdes 1978-79 hyrde Immis Olov Esbjörs en tomt av Stark Axel, köpte en barack av Bergslaget satte upp den på den hyrda tomten. Mattses Lennart körde baracken från Furuberget året var 1980.

1983 dog Immis Olov och baracken stod tom något år innan Stark John och Gullvi köpte den av Olovs fru. John dog 1998, Gullvi behöll baracken till år 2000 då Donald Johansson forslade bort den. Idag finns ingen bebyggelse kvar på tomten.

Handlingar angående verkställda ägobyten mellan Hedens bys hemskog samt hemmanet Nr 7 och littra W i Heden och Nr 14 littra O i Tyna å den andra jämte åbodelning på hemskogen i Hedens by i Nås socken och Kopparbergs län upprättade åren 1901 - 1907 av C.E. Bergin

S 1 Fältivar Lars Larsson (Lena Kvick)
S 2 Jöns Lars Erson (Utby Kjell)
T Jöns Olof Halvarsson m.fl. (Stig Forsell)
Z b 1 Anderses Erik Andersson (Gunnel Lindholm , Leiflheden)
Z a 1 Hed Olof Olsson (Mildreds, Svenssons, Rodins)
Z a 2 Erik Perssons sterbhus (Pellas Axels morfar ?) (Tingbergs , Pellas Marianne)
V 2 Hed Anna Larsson, Täpp Lars Halvarsson (Kallbergsviken)
R 4 Täpp Anders Erson (Lögudden, Grönbergs)
X Erik Carlsson mfl. (Sandströms)
W 1 Anders Sommare (Bergkvists)

Käringdalen Littra C Täpp Erik Olsson (slog enligt 1806 års beskrivning över inägor)

På kartor från 1804 -1806 över Nåstäppor finns d.s.k. Fogdtäppan på Kvarnäset Q.2. som inägor 6, 6a, 6b, Hela området, inägor för Fogd Lars Olsson

6. 6.ba = Fältings, 6. 6ba = slog mellan Svess och vägstugan, 7 ba vägstugan

8 ba = Sperles.

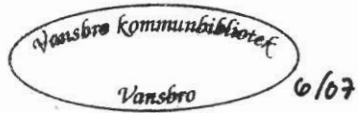
Holmen vid Ruhólets udden har för längesedan suttit ihop med själva fastlandet och vid uppmätning (när isen var genomskinlig 2 januari 2007)

3 meter runt holmen stenar, grunt vatten.

80 meter i riktning lite snett mot nedre delen av sjön ett grund med varierande djup, längst söderut sten ovan vattenytan

grundet ca 13 meter mot östra sidan, 3 meter åt västra sidan

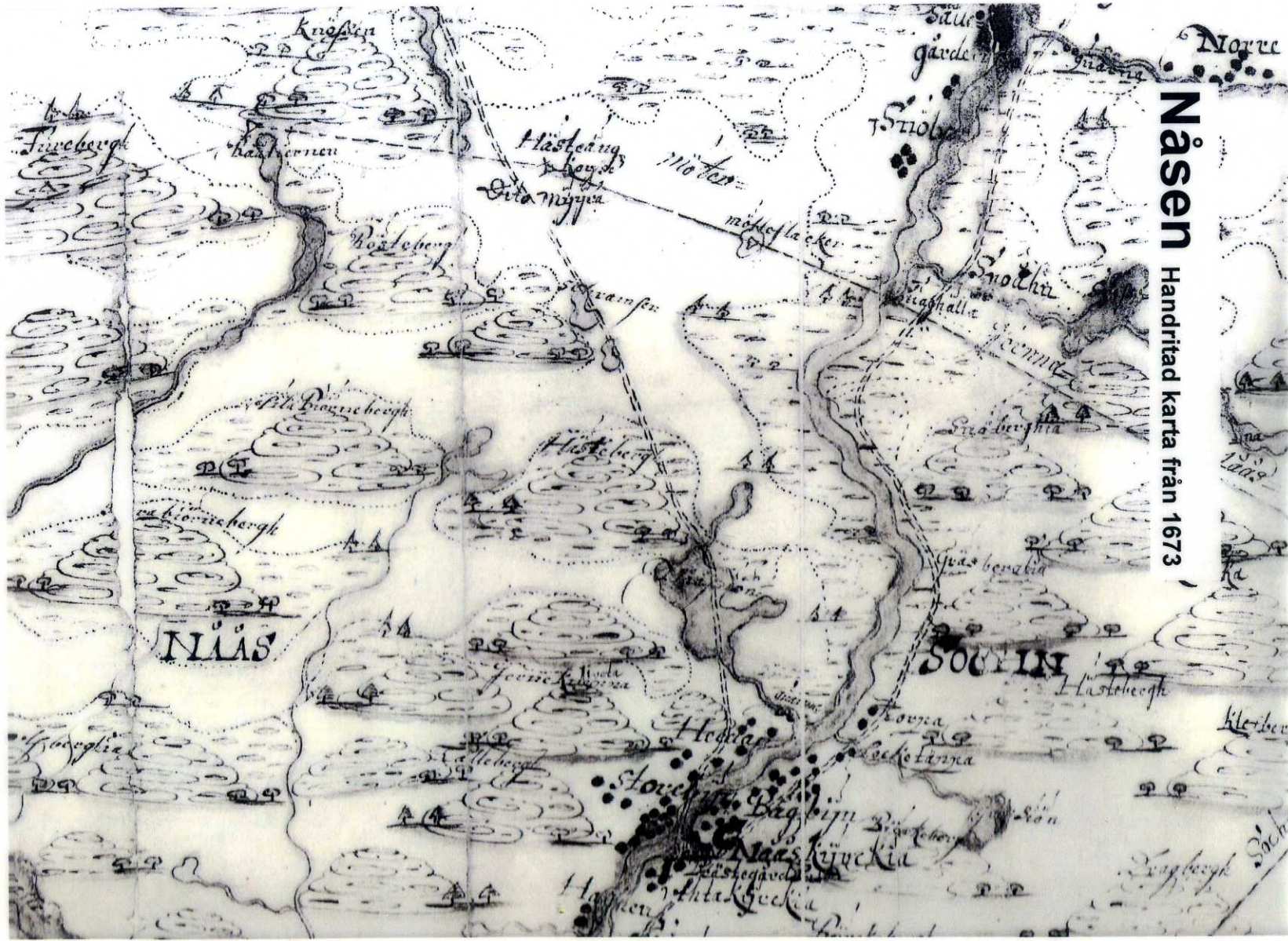
STAVNINGEN
SÖRÅTRYCK : 116

Vansbro kommunbiblioteket

2 2021 033 579

Norre

Näs

Handritad karta från 1673

NÄS

SOUIN

Stora Näs

Näs kyrka

Näs kyrka

Hästberg

Stora Näs

Näs kyrka